Si caro tardat perqꝫ pericula
Cuncta te sequetur
Grata nec inualido cum murmure
Perget aut trahetur
Cur peccata sciens cumulet noua
Dum licet mereri

¶ Explicit liber scd̄s.

¶ Incipit terci⁹. ¶ Prosa p̄ma. Monach⁹.

Assum volucer desiderās rursus ex te audire verbū sup̄ ꝯsolacione pegrini: sollicitā em̄ sup̄ hec auditatē ex puigili cordis mei cura que te loco tempeqꝫ preuenit intelligis. Volucer. Spes ut dixi monache solatur eum confugiens ad deū tāq̄ ad thronū gracie ad tēplum et arā miscd̄ie ad archā federis ad libertatis asilum ad firmam petrā et solidum littus. A natura siq̄dem ita videmus institutū. ut debilior īnitat̄ forciori. sicut vitis vlmo edera quercui naufragus tabule puerul⁹ matri. Solatur ipsum preterea scriptura sacra reuelans decursum mundani regiminis a p̄ma voluntate libertima. cui nostra conformis esse debet. Quemadmodum vero per spem vis irascibilis sic p̄ hm̄odi ꝯformitatē rōnalis ordinat̄. ⁊ ex cōsequēti cōcupiscibil̄ dū ita fuerit ꝯformis et subdita q̄ ipsius et dei sit vnū velle et vnū nolle qd̄ amicicie ꝓpriū est

Videns autē q̄ irascibilis ꝑ impacienciā cōturba
tur et ꝑ ignorāciā seducitur racionalis · deinceps
igitur conplebitur sermo sup̄ īpedimentis hm̄odi
tollendis · p̄mū per pacienciam alterū ꝑ doctrinā
vbi nonnulla que in p̄oribus dici potuerant inserē
tur · Monachus · Placz qd̄ dicis · qm̄ et dictorū
recordacōnē sūmariam · et dicēdoꝝ lucidum ordi-
nē tradis · Volucer · locuturꝰ ergo de ꝯsolacione
ꝑ pacienciam recte michi videor id agere si de mo-
deramine zeli inchoauero: habet itaqz zelꝰ int̄ pas
siones vehemenciā multā · Audi sapientē · dura sic̄
infernꝰ emulacio: profert insup̄ sibi spēm iusticie
quo fit efficacior ad nocendū dū deuiat · q̄d em̄ effi
cacius ad nocendū · q̄ familiaris inimicꝰ: et q̄m de
moniū meridianū · qd̄ in angelū se lucis trāsfert:
Porro zelus et si qn̄qz significat inuidiā qn̄qz o-
diū aliqn̄ imitacōez · vtemur hic zelo ꝓut est desi-
derium vehemēs quo quis incitat̄ ea tollere que rei
sibi dilecte videntur aduersa · Sic homo zelat pro
vxore ne mechus abutatur ea · et hinc zelotipia:
mr̄ ꝑ filia ne violet̄ · iustꝰ ꝑ domo dei volēs ab ea
tollē q̄cquid viderit scandaloꝝ · vnde illud · Zelus
domꝰ tue comedit me · cuiꝰ recordati sunt discipuli
xp̄i · dū eiceret vendentes et ementes de tēplo seu do
mo dei · Zelum hūc vltimū laudauit q̄ dixit · nullū
esse deo acceptius sacrificiū q̄ zelū animarū · vere
q̄dē si comitet̄ ipsū beniuolēcia discrecio ꝯ ꝯstācia

que tria si deserat aut contempnat zelus recte cō-
paraueris ipsum gladio bicipiti in manu furiosi.
igni rursus et fulmini sine obice peruaganti.

¶ Primū metrū tercij.

INgens flamma rapax libera si manet
Mox sup̄ma domus ꝑuolitans vorat
Quo plus absq; modo torrida canduit
Estas. fulguribus crebrius emicat
Elisusq; vapor dissipat infima
Est igni similis zelus et estuat
Intus cor stimulans. quo vehemēcior
Incūbit cohibe. fac teneat modū
Collidunt in eo se pariter duo
Affectus nimiū. singulus improbus
Hinc impellit amor. hinc furit odiū
Zelus nam q̄ rem diligit ⁊ colit
Ledi nō patitur. ꝓtinus incitus
Ira corripitur recta nec inspicit
Odit ꝑsequitur nec requiem capit
Fingit iusticiam. tēdit in ardua
Supra posse ferox frangitur et ruit
Secū multa trahens q̄ pereunt simul

¶ Prosa scd̄a tercij. monachus.

NOnne zel⁹ excusat̄ o volut̄ ꝓpt̄ intēcōez boni
finis. eciam si leserit. ut dum vult tollere
scandala a domo dei. sacagens ab hominib⁹ vel he-
reses corrigi vel symoniā abici vel tyrā.nidē cōpesci.

Nōne suffragat̄ sibi vbū xp̄i. si oculus tuus q̄ est
itēcio tua fuerit simplex. totū corp⁹ tuū lucidū erit
Volucer. Audisti cristū alibi dicētē. Ecce venit
hora et nūc est ut oīs q̄ interficit vos arbitretur se
obsequiū p̄stare deo. quis tamen dixerit q̄ hec intē
cio reddiderit occisores martirū absq; noxa? Quid
q̄so iudeos magis excecauit q̄m zelus legis antiq̄
quā putabāt xp̄m velle subuertere. de q̄b⁹ aposto
lus. testimoniū p̄hibeo eis q̄ zelū dei hn̄t. s̄ nō scd̄z
sciām Proinde multos inueniim⁹ ex hereticis eciā
hac tēpestate quos fefellit talis zelus tollendi scā
dala a domo dei per hanc aut illam predicacionis
viam. Hinc hereses contra primatū romane eccle
sie q̄ sine ea stat salus contra dotaciones vniuer
salis ecclesie q̄ sūt ut venenū effusū super eam. om
nisq; symonie officina. contra p̄latorū statū splē
didū et āplā familiā q̄ a secularib⁹ eripi possūt eis
oiā cōn̄ religiosoꝝ obseruāciā q̄ adūsant̄ libertati
legis xp̄i. et estimāt questū pietatē. cōtra omnem
gn̄aliter p̄sidenciā. q̄ nullus prescit⁹. nullus exn̄s
in pc̄o mor̄li iuste dn̄atur. neq; prelatus ē neq; sa
cerdos. qm̄ in caritatis radice fundatur ut dicūt ti
tulus presidencie. et ita de plurimis. Dū em̄ displi
cuerunt mores. suborti sunt errores. dampnatus
est preterea status quando displicens in eo cerne
batur abusus: exemplo medici stulti destruentis
subiectum. dum conatur expellere morbum. Cete

rū reminiscaris velim eoꝝ que dies hesterna disse
ruit sup turbacione iudicij racōnis. Addit adue-
na noster exēplū aliud et id plane crebro. Expim̄
ait sepius nōnullos q̄ vigilantes loquūtur simi
lia sompniantib9. nichil pene dicentes qd̄ sibi cohe
reat. hanc passionē medici frenesim vulgus fanta
siam vel reueriam gallice resuerie denomiāt. Cui9
causa ē qꝛ fantasmatib9 rerū intus occursantibus
vtūtur ꝓ veris rebus ad extra positis quēadmo-
dū sompniantes. p̄serti illi quos exercere opa vi-
gilanciū cōpertū est. qui cū expgefacti fuerint inue
niunt se deceptos in aliquo suo iudicio q̄ntūcūqꝫ
visi fuerīt in sompniis velut in vigilia se gessisse.
Profecto nō dissimiliter euenit aliquibus vehemē
ter affectis et passionatis ꝙ in vigilia sensibus a
pertis paciuntur aliquid simile dormientibus. sūt
em̄ cōsopiti et soporati vel debriati passionū radica
tarū fumositatibus. qui licet eo tūc sibi videantur
sapientes et virtuosi ut vel liberales vel magnani
mi vel humiles vel valde zelantes rem publicam
vm̄ptamen cessantibus hm̄odi passionib9 intuent̄
in vigilia virtutis et veritatis se quasi sompniasse
ꝛ in aliquo semetipsos notabiliter fefellisse. nempe
q̄bus erat ex aliqua parte sopitū racōnis iudiciū
adeo ꝙ n̄llis clamorib9 ex adūso mouenciū possēt
aut vellent expgisci nec suadentibus obedire. Cur
ita? nisi ꝙ simulachra virtutum intus fabricata

p veris vtutibus amplexant in sompnio vanita
tis vbi mentitur iniqtas sibi dicēs zelū esse q̄ fu-
ror ē. iusticiam que crudelitas est. correctionē q̄ dif
famacio ē. prudēciam q̄ calliditas ē. ⁊ ita de ceteris
Sic ira sic inuidia sic odiū sic amor in excellencia
iudiciū racōnis obfuscant cōsopiūt et excecāt q̄m
diu durauerīt. durāt vero qn̄qz plus aliqn̄ min⁹
p varys hoim̄ morib⁹ p consuetudine p cōplexio
ne p occasionib⁹ datis aut acceptis. Odiūt et re-
fugiunt q̄ hac spūali frenesi laborāt reprehēdi. si
cut letargic⁹ expgisci. spernūt aliorum consilia.
nempe qui plus alys sapere saltem in hac sua re a
cucius qz circumspicere diffinitum apud se retinēt
Eos preterea qui se non sequuntur culpant vel de
negligenti torpore circa ea qne dei que reipubli e
sūt aut de dissimulacione vel inordinato timore cri
minantur et rident currūt tāq̄ asinus indomitus
in om̄e p̄cipiciū. relinquēte eos in manu cōfily sui
deo irato qui superbis resistit. Monachus. No
ui tales aliquando quales erant opinor symeon et
leui. quorū a patre maledictus furor quia ptinax.
et indignacio q̄ dura. Sed quo pacto veri zeli ꝯg
nicio p̄stabitur audire desidero. Volucer. Ve
rum zelum eleuate ꝓprieqz descripsit qui dixit. il-
lum comedit zelus domus dei qui scandala que
videt in ecclesia tollē vult si potest. si nō p̄t toleāt
et gemit Vulgata vero regula habz. illd possum⁹

qd de iure possum⁹. vbi nouerim⁹ plurimū interes-
se in eo q̄ zelat si fungit̄ auctoritate iudiciaria aut
si caret illa. vtrobiqz tñ obseruanda lex illa. iuste
qd iustū est exequeris. Monachus. Vellē sepa-
tus sup hys sermo fieret. et p̄mo de zelo fungenci
um publica ptāte. Volucer. Fiat ita et q̄t insi-
dijs expositus est iste zelus accipe. Insidiatur im-
potencia ꝓpter quam iubet sapiens. noli velle fieri
iudex nisi virtute valeas irrūpere iniquitates. Iu
dex itaqz quid aliud agit ꝓferens sentenciam cui⁹
execucionis non habet facultatem nisi iusticiam ex
ponere vel cōtemptui vel discrimini insidiatur igno
rancia eorum que status requirit esse cognoscen-
da. hoc in prelatis plurimis respectu legis euange
lice hoc in seculi iudicibus quo ad ciuiles cōstituci
ones īuenim⁹: quales esse dāpnabiles mechanici
monstrant. inter quos nō recipit̄ nisi qui in arte
sua peritus est. Turbat etiam in aliquibus lr̄ātis
hunc zelum defectus expiencie que circūspicere fa-
cit omnia. ut tandem eligatur. nedū id quod de se
licet sed quod expedit id est quod expedite fit attē
ta circūstanciarū qualitate Turbat alios inconstā
cia prosecutionis eorum que bene p̄consiliata cō-
clusa inceptaqz sunt. quos vel ira suboriens vel hu
manus timor infortunij contra se vel affines deicit
a cathedra iudicij. Quo contra pertinacius obfir
mantur alij in male preconsiliatis et ceptis fatuo

quodā pudore victi et vinci videantur exemplo mi
litū quos in certā vltro mortē viciosus fuge pudor
impellit. Quid existimes p̄terea de cōsiliarijs mē-
dacibus et corruptis. a quoꝝ seductione vix aliq̄s
in potētatu cōstitutus securꝰ est? Quid de notarijs
et ꝓmotoribus. sed regerit̄ culpa in eos qui tales
eligūt nec corrigunt. qui sola insup sibi placencia
dici volūt. qualis erat achab. vm̄ quippe ē illud sa
pientis. p̄nceps qui libenter audit verba mendacij
om̄s ministros habet impios. Efficacissimū insup
corruptiuū zeli boni et debiti notat scriptura cū ex
periencia esse munerū recepcionē a manu ligua vel
obsequio. vnde sequitur acceptio personarū. simili
ꝓ reatu dampnans vnū absoluens alterum. que
ōnia prohibuisse legitur cognatus moysi dū eidem
optime policie formam describeret. Sūt qui se suf
ficienter existimant rempublicam regere si consti
tucionū onera multiplicauerint. si sentencias pe
nales ut excōmunicaciones fulminauerīt. mane
ant autem ipsi negligentes. similes facti pedago-
gis reprobis. qui negligenciam suam et ignauiā
purgare se putant si pueris suis cōminacōes cre-
bras indixerint. si verberibus eosdem affecerint
Inuenies alios suis ita cōstitucionibus positi-
uis inhēntes. ut nullā epyekeye virtutē admittē
velint sciant aut possint. apud quos sūmū ius sepe
sūma iniusticia fit. Alij passim hac epyekeye

vel equitatis regula sic abutūtur ꝙ nichil i legib⁹
nichil in cōstitucionib⁹ et regulis suis manet sta-
bile. cū tamē p̄cipuū cuiuslibet policie eciā in mōste
rys regimen ex racōnabili legū suarū stabilitate
resultet. Amplius q̄d de p̄ūsis scandalosisq; mo
ribus censendū est. ex q̄bus redditur ꝯtēptibilis tā
vita q̄ auctoritas regitia. vnde cōsequēter inobe-
diencia subditorum ꝓuenit. iuste prorsus ut in eo
dn̄i puniant̄ in quo delinquūt. Adam in exemplo
est cui in deum peccanti facta sūt omnia prius sub-
dita rebellia simul et adūsa ita eciam ut caro ꝓpri
a. Quid ꝙ aliqn̄ pc̄ta subditorū redundant in p̄-
sidentes. nec mirum dum consortes sunt in mali-
cia cōmittendo et omittendo sicut hely legimus
ad filios. illud vero mag̃ stupēdū. exēpli grā i moy
se q̄ rector v̄tuosissim⁹ extitit. cui⁹ hec v̄ba sūt. nec
mirāda ait indignacio ad populū. cū michi quoq;
iratus dn̄s ꝓpt̄ vos dixit. nec tu ingredieris illuc
nō dubiū in t̄rā ꝓmissiōis. Monach⁹. Dur⁹ est
hic sermo ꝓ regētib⁹ o volucer. dur⁹ fateor adeo
ꝙ beatos p̄dicare cōpellor illos q̄ solitudine sua cō
tēti sūt. quales papa gregorius suspiraiut hn̄tes
hanc a deo graciā ꝙ absoluti sūt a vinculis publi
ci regiminis. p̄coniū itaq; suū canam⁹ placet.

¶ Scd̄m metrū tercij.

Monacha claustri vita recludens
Semet septis mortua mundo

Cuius regimen ferre recusat
Pompasq; suas deserit omnes
Alim̄ superās impiosa
Regnat · celle cōditur antro
Regio fit ei mansio celi
Nil sibi vane gloria laudis
Nil fallacie grā fame
Garrula palpans lubrica nec spes
Cōplacet · horret ferre tumultus
Trepidosq; metus anxia vota
Qualia medijs vrbibus errāt
Namq; assiduis turbine vasto
Ceditur curis publica vita
Que p̄sumit debilis in se
Homines ꝓprio ponere dorso
Quoꝝ nugas crimina fraudes
Lites rabidas vulnera mortes
Anxius portat calculus arta
Dandus superest cū racōe
Quid tātis iuuat vltro periclis
Subdere vitam mox periturā
Scrupulosq; pati iugiter acres
Intro vermem cor lacerantē
Ludicra vanaq; quanta recursant
Quot crudelia turpia feda
Haurit sensus discolus extra
Vnde cor vrit zelus amarus

Vel dolor asper dira vel ira
Siue libido sordib⁹ opplens
Nonne fenestras claudere mortis
Præstat·et vti sensibus pmis
Celica cernere mente pudica
Quam nō turbat seua remordens
Extera populi cura recepta
Fera mors sibi fit ianua vite
Sua spes ihesus est·viuit in illo
De sanctorū quos voluisse
Meminit meritis·et prece fidit

Prosa tercia tercy· monach⁹·

Vade volucer·nedū claustralē vitam extollis
sis inuitiosus reipublice·que periret vtiq; si
ne rectoribus·Sed neq; careret ista vita suis peri
culis suisq; temptacionibus·tanto maioribus·
quanto colluctacio crebrior aduersus principes te
nebrarum mundi huius habenda sibi est·et plus
q̄ humana·Demiq; scit dāpnacionem serui pigri
qui talentum sibi creditum abscondit in sudario
ponitq; lucernam sub modio ·nam sapiencia abs
scondita et thesaurus inusus·que vtilitas in vtis
q;·mandauit quoq; deus vnicuiq; de primo suo
quem pereuntem qui nō saluat dum potest occidit

Volucer· Hic est crede michi laqueus magn⁹
quo solet zelus improbus seducē plurimos ut ābu
lent in magnis et alienis a se nō sēdm scienciam

magna quippe sibi videtur omnis p̄sūptio. Qua su
per re m̄ltū diuq; noster aduena secū quesiuit the
ologiamq; cōsuluit. Monach⁹. Igit̄ audire cupi
o qualiter hec zeli decepcio cognoscenda declināda
q; sit ab illis quos nōdū administracio publica li
gatos detinuit. ymmo ꝛ quos habet r̄ligio. ne mū
dus eos ꝑ hanc seductionē resorbeat. quales inuē
ti sūt aliq̄ eo dāpnabiliores quo p̄mā fidē irritā fe
cerūt. Paciunt̄ alij nō pauci noxias inquietudiēs
submurmurātes ꝙ dona sua nequeunt in alios
transfundere docendo consulendo mouendo dirigē
do iuxta datam sibi scienciam moleste ferentes o
cium suum quasi dicerent. vt quid perdicio hec: q̄r
nō h̄nt q̄ doceat eos iter rectū. q̄s cōstituat me doc
torē sup eos vel ad eos. Volucer. Est ut dicis in
q̄busdam. q̄ vtinā docerent se p̄mitus ad sobrieta
tē sapere. q̄ alioꝝ fieri doctores tāta auiditate desi
derāt ut cognoscerent qua racōne zelus suus mo
derandus est. et quibus terminis coercēd⁹. Mo
nach⁹. Expedit ne quasdam super hac re dari re
gulas breues et solidas. Volucer. Expedit ac
cipe. Et in primis certum habeto ꝙ potestatem re-
gitiuam in ecclesiastica ierarchia: si superior nō im
ponit et iubet eam nemo laudabiliter et tute sus
cipit vel exercet. Talis nimirum se glorificat et
ingerit non vocatus a deo tamq̄m aaron. primūq;
locum veniens ad nupcias impudenter anticipat.

descensurus cū rubore. auditurus eciā q̄s te cōstitu
it iudicē sup nos. Itaq; sarcinā hanc si nemo īpo
nit dicit aug⁹ vacādū est ocio cōq̄rende veritatis.
adde vel studio ꝓprie salutis. Neq; em̄ deus indigz
auxilio nr̄o ꝓ salute alioꝝ ut secū laboremus non
vocati. Amplius ptātem regitiuam nō cōsequitur
aliq̄s ex solo titulo sc̄ie vel erudicōnis vel caritatis
ymmo nec ex ꝑcepcione licēcie magistralis in the
ologica facultate que licēcia nō obligat se suscipiē
tē sed ydoneitatē eius monstrat. Proinde potesta
tē hanc regitiuam si superior legittimus sit deus sit
homo iubet et īponit oportet recipere quando pt⁹
auditas recusacōnis causas. Vt in moyse fuit et
iheremia supior ꝑstat in sm̄a. Refutātem enim q̄d
excusaret ab inobediencia. nisi ꝓpriū forte iudiciū
quo sibi videtur indignus tali missione? Sed supi
ori subicere conuenit. nedū ꝓprie voluntatis affec-
tū. ꝫ eciam intellectus sui iudicium? Alioquin pu-
sillanimitas ista specie humilitatis se pallians
arrogancia dicenda est eo ꝑiculosior quo sibi vide
tur humilior. et quo sensum suū p̄ferre nō dubitat
sensui iudicioq; superioꝝ. Subinde ptātē regiti-
uam potest aliquando vel petere vel appetere hō bn̄
sibi conscius ꝙ non p̄esse sed ꝓdesse vult scit et po-
test. tantummodo caueat ne menciatur ut sepe
fit iniquitas sibi. Arbitror hoc intēdebat apostol⁹
qui episcopatū inquit desiderat bonū op⁹ desiderat

ꝫ ut iniquitatē abiceret subiūxit. Oportet aūt epis
copū sine crimine esse ꝛc. Sic ysaias dño querēti
quem mitteret respondit. Ecce ego mitte me. verū
se iam ardenti calculo purgatū cognouerat. Po-
terat hec potestas tuciꝰ appeti qñ priores ad mar
tiriū qui p̄sidebant ipsi trahebantur: hodie vero
suspecta nimis hec appeticio ne gignat eam non
zelus animarū sed vel presumpcio vel inanis glo-
ria vel ambicio vel inercia querens in ocio laute
viuē vel cupiditas ditare querens carnē et sang-
uinē. aut demū inexpiencia potestatis huius regi-
tiue. dans audaciā de viribus ꝓpriys sibiqꝫ blandi
ens ꝙ efficacius ceteris euelleret ꝙ destrueret per
deret et dissiparet. edificaret et plantaret. Exper
tus vero longe videbit aliter et metuet. videbit ꝙ
ꝑuersi difficile corrigunt̄. et stultoꝝ infinitus ē nu
merus. videbit opa dei ꝙ nemo possit corrigere quē
ille despexerit. videbit ꝙ de p̄meditatis secū et dic
tis tūc faciam hoc tūc faciam illud. fietqꝫ postmo-
dum neqꝫ hoc neqꝫ illud. videbit se longe fieri et
confundi ab exspectacione sua. et velut a torrente
rapido aliorsum q̄ ratus erat trahi. Animaduer
tet deniqꝫ aliquanto facilius esse speculantem in
cella vel studio describere sibi pulchrū boni regimi
nis modum in republica q̄ exequendo practicare

Monachus. Quid de hominibus censes
nostre etatis q̄rentibus exspectaciones ad bñficia

q̄bus annexa est aliorꝫ cura. ꝑ q̄bus vel adipiscen
dis vel retinēdis se litibus inuoluūt sūptibusqꝫ
consumūt. Volucer. Viderint ipsi qualis sua sit
intēcio. et quē sibi finē p̄ncipaliter constituunt. po
test itaqꝫ fieri ut ydoneus aliq̄s seruire deo in re-
gimine publico querat. illud intēdens ex cōnti et
tāq̄ scdārie sustentacionē vite ꝓprie sufficientem
habere quatenus absqꝫ mendicitate vel im ꝓporci
onatu sibi latere seruiat in hoc statu liberiori quie
te deo nec est leuiter hoc imputandum symoniace
prauitati. sicut nec dum frequentantur in ecclesijs
hore canonice ad recipiendum distribuciones coti
dianas et solitas. aut dū vicarius deseruit vni cu
re suscipiens inde stipendiū. dignus est operarius
mercede et cibo suo. Dicam amplius. sic profitetur
aliq̄s vitā claustralē racōnabiliter intēdēs illic suf
ficienter sustentari alioq̄n nō intratur⁹. neqꝫ tam̄
symoniacus ē. dum intēcio principalis est seruire
deo. et sustentacio finis est ad illum finē et sub il-
lo. vbi autem vnū ꝓpter aliud iam non duo sed
vnū sūt. Monachus. Appares loqui fauorabi
liter in excusacionem symonie quam tanta seueri
tate decreta dampnant. quā ampliare ita nitunt̄
aliqui ꝙ pene nichil apud ecclesiasticos inuenire-
tur si verum sentirent a symonia non infectum.
Sed hoc interim omisso cum multis que ma-
gis scolastice tractanda sunt ꝑfice quod cepisti

de zeli moderacione ꝑ pacienciā respectu fraterne
correctionis. Volucer. Correctio fraterna cū sit o
pus elemosine spuālis datū sub affirmatiuo p̄cep
to. si peccauerit in te frater tuus ꝛc̄. semꝑ quidem
obligat ꝫ nō ꝓ semꝑ. omittēda quippe est dū ꝓba
biliter apparet ꝙ fieret vel frustra vel in deterioraci
onē corrigendi. hoc autē ꝓbabiliter estimatur de
peccantibꝰ ex malicia et cōsuetudine ꝑuersa non
ex ignorācia. Secus in correctione iudiciaria vbi
p̄t cōtēpni scandalū illius q̄ puniri debet. ꝙ fit pro
salute nedum illius sed tocius reipublice. et ut pu
nicio sceleris cedat alijs in exemplum. potest insuꝑ
hec omitti correctio dū probabiliter apparet ꝙ pec
cans alio modo ꝑ se vel alterū corrigeꝛ. sic enim fa
melicus nō est de nc̄itate pascendus a petro eciam
diuite si verisimiliter īmineat modus ꝙ sustenta
tus ꝑ se vel alium nō ꝑibit. Qua super re nemo de
bet sibi fabricare leuiter scrupulos tamq̄ de nc̄ita
te precepti. sicut nec in alijs plurimis q̄ vel pretgre
di vel agi possunt infra terminos diuine iussionis
attento preterea ꝙ temerarium frequenter esset
et vsurpatū iudiciū corrigē frēm q̄si criminābiliter
opantē: vbi p̄t occurrē m̄ltiplex excusacōnis locus
vel rōne fragilitatis ꝓprie ut in pueris et puellis
et rusticanis. vel ꝙ doctrinis et v̄tutibꝰ aliunde pol
lent. a quibꝰ eos declinare nec se corrigere non est
leuiꝛ p̄sumendū. Rursus attēdē debꝫ ista correctio

ne p̄tgrediat̄ vllatenꝰ ordinē ierarchicū· quo infe
riores reduci hn̄t ad deū ꝑ superiores· eciā vbi vi-
det̄ in superioribꝰ vel inercia vel lata culpa· nō inde
publicā ptātē vsurpet aliq̄s neqꝫ in predicacōne
neqꝫ in sacramentoꝝ ministracione· neqꝫ in supe
rioꝝ coram subditis satirica reprehensione q̄ non
edificacionē moꝝ sed indignacionem causat et cō
tēptum· Est autem spālius aliquid obseruandum
circa eos quoꝝ confessiones audiuntur· ut extra
neqꝫ publice neqꝫ p̄uatim arguant̄ inde· ymmo
neqꝫ laudent̄· ne aperiat̄ via suspecte reuelacōnis
in vitupato vel fictionis ā inanis glācionis in lau
dato· vel diffamacōis ꝑ indirectū in cōfitētibꝰ non
laudatis· Monachꝰ· Difficile certe iugū ꝓ presi
dētibꝰ in vtroqꝫ foro· qꝛ sic obligant̄ corrigē sic se
gerē· q̄si penitꝰ in cōfessione nil audissent· Sꝫ ad
vlteriora ꝑgens dic quali moderacōe sit exercēda
talis correctio? Volucer· Vtiqꝫ non cū imperio
non cum austeritate et m̄ime cū cōtumelia vel im-
ꝓperio· Mendax em̄ correctio in ore contumeliosi· sꝫ
exemplo pauli cum omni humilitate lacrimis et
mansuetudine· Neqꝫ formidandum est hic ne ni-
mia seruetur humilitas vbi nulla est que frangi
timeatur r̄gendi auctoritas· Quid q̄ in multis dis
simulanda sunt peccata· vel iuniorū ne perdant
verecundiam· vel seniorum ne pessiment̄ per impa
cienciam· increpandi non sunt p̄sertim ī publico·

sed nec eis delirantibus est plausibiliter assencien
dum. modestū silenciū cū facie subtristi satis erit ꝓ
sua correctione et nrā ne peccem⁹ caucione. Por-
ro si peccata talia sint que doctrinā cristiane religi
onis inficiant publice cū scandalo pusillorꝫ silenci
ū soluendū est et tota libertate ꝯtradicendum. aut
ꝓtin⁹ ad superiorem deferendum. Q̄ si cōpertū sit
in superioribus et inferioribus tātā succreuisse per
niciem. eciam in hys q̄ fidei sūt ꝓpter deprauacionē
intellectus ex inordinato timore cuiusq̄ potēcioris
errantis aliosqꝫ trahentis hos violencia istos fa
uorib⁹ adeo. q̄ nec periti sanū cōsiliū nec iudices
rectum iudicium libere dabunt dissimulabunt poci
us aut in veritatis subūsionē impudēter ibunt. h°
casu si defensio catholice veritatis exponēda sit in
publico per personas priuatas videtur ambiguū.
qm̄ vno loco iubet dominus esto fidelis vsqꝫ ad
mortem. et laudat̄ qui pro lege dei sui certauit vs
qꝫ ad mortem. et a verbis impiorꝫ nō timuit. exem
plo iohannis baptiste. alio loco vox cristi ē. nolite
scm̄ dare canibus neqꝫ ꝓiciatis margaritas añ
porcos. cui⁹ racō cōtinuo subiūcta est. ne dans lace
retur et verbum dei cōculcetur. Monachus. Qm̄
vereor o volucer ne tangat hec cōsideracio ꝑegrinū
nostrū sua ꝓsecucione in causa fidei. nūc corā ordia
rio iudice. nūc in pn̄cia sacri cōsilij. nā q̄d inde ꝓue
nerit audis quid dicitur quid agitur. Volucer.

Nolo fiat modo tibi respōsio. laciorē hac in re ite
rū sermonē habiturus seorsū. Etem̄ qua fronte de
sacro cōsilio suspicionē. de principioꝝ moraliu veri
tate dubitacōnē. de processu iudiciario offensionē
cōcepisset: Sed accipito cōpendiosū in p̄missis do
cumentū absolutos a publicis respiciens.

¶ Terciū metrū tercij. Felix nimiū prior etas

Qua sorte vocat te deus hanc tu
Contentus agas nec hianti
Zeles animo noua vota
Que sūt aliena relinque
Tractent quibus est data cura
Non te nocuis p̄me gratis
Sis sufficiens tibi queso
Nec te coquat alterius sors
In se retinet status omnis
Quitq̄ miserū graue durū
Quod scire status nequit alter
Experta feres leuiore
Notaqz magis ope fisus
Febrem paciens modo dextrū
Mutat latus huc modo leuū
Nūc ventre cubat modo dorso
Hinc pace caret qz secum
Fert intro malum. suus onn̄s
Idcirco locus grauis angit
Se corrigat et paret intra

Pacem sibi detqz quietē
Qua non aliter pocietur
Gratū referas dño cor
Qui dona dedit sat abunde
Vtaris eis sine culpa
Sic proderis omnibus apte

¶ Prosa quarta tercij. Monachus

Qua racione fiet o volucer ut solitarius omnib9 ꝓficiat. Volucer. Nimirū bñ viuendo. an ignoras ꝙ om̄e pc̄m offēdit nedū deū sed omnē impio suo subditā creaturā. que idcirco armatur et pugnat contra insensatos? nocet p̄terea nedū peccanti sed toti hoim̄ cōmunitati que est velut vnū corp9 tāq̄ acies ordīata. cuius nō p̄t sine lesiua debilitacione q̄ntulacumqz pars mortificari vel eripi. qualiter fit ex pc̄o cuiuscūqz. Hinc perpē de virtutē vnius multomagis omnibus ꝓficere. vnde sūpsit ortū psalmiste verbū. particeps ego sū omniū timēciū te ⁊ custodienciū mādata tua Vis insuper scire quantū segregatus et orans sit vtil moysen orantem in monte dū pugnaret israhel inspicito. Deniqz quis nesciat vicia efficacius oracione q̄ ꝑoracione vinci. Solitarius vero liberius orat q̄m occupatus. Tolle oraciones timencium deum quid proderit obsecro labor fatigancium se vel ꝑdicādo vel monendo vel corrigēdo. quādo medicos sciā monet sapiens orare ut opa dirigat sua deus

Penset ergo solitari⁹ q̃ntũ potest corrigẽ delinquẽ
tes absens et tacẽs si bñ vixerit et orauerit. taliter
eñ et nõ aliter sibi datũ est tollere scandala ab ec
clesia si crebro ingemuerit iuxta visionẽ ezechiel
de habentibus signum thau in frontibus suis. Pẽ
set q̃ntũ difficultatis habet exterior correctio. q̃ntũ
sollicite turbacionis. puto gaudebit eligere ꝑtẽ ma
rie sedentis nõ marthe ministrãtis. deseret quere
lam cõuerse ad martham ꝙ nõ sollicitũ nõ turba
tũ erga plurima reliq̃rit eũ ihesus. Itaqꝫ si corpus
ꝓpriũ et vnicũ vix aliq̃s sufficit obediens reddẽ su
o spiritui quotidianis increpacionib⁹ cõtinue mo
nẽs illud et castigans. q̃d censendũ putas de tot
corporibus tot capitib⁹ tot spiritib⁹ alienis nec cõ
iũctis? Sperat aliq̃s se correcturũ hos et illos ver
bo suo. dicat sibi ꝑmitus seqꝫ corrigat si valet. et
dũ nõ poterit humilius sapiat. Hec si recogitaue
rit acriter secum solitarius grãs aget deo ꝙ nõ im
posuit hoiẽs super caput suũ. miserebit̃qꝫ cõstitu
tis in publica potestate nõ indignabit̃ nõ emulabi
tur. Attẽdet q̃d dñs ad iob dixerit. si hẽs brachiũ
sicut de⁹. et si voce simili sonas disperge superbos
in furore tuo et respiciens oem̃ arrogãtẽ humilia
vbi docet aperte op⁹ hoc solius eẽ dei. Hinc ꝑ psal
mistã iubet neqꝫ zelaueris facientes iniquitatem
q̃ nec imitandi sũt tales nec spreto diuinit⁹ insti
tuto ordiẽ corripiendi. q̃ris exercẽ zelũ cõn pc̃tores

queris eos de terra pdere. dabo tibi antidotū sine
verborum strepitu. sine virga. sine carcere. sine fla
gellis aut vulnere. sine tuo piculo. Bene viue tibi
et p alys orans ipsos tolera et geme. nichil aliud
tibi cōcessū est. sed inde gaudeas qm̄ alleuiatus gra
ui es fasce. Cur aliene misceberis rixe. cur alienum
iudicabis seruū. cur talento vis vti in non tibi cō
cessos vsus. qd̄ palam est abuti? Memineris illi⁹
qui pecuniam alys partiendā recipere noluit. ca
uens sibi tā ab inani gloria q̄ a periculo distributi
onis. ut fit iique ab ingratitudine et remurmura
cōne recipientiū et non recipientiū ab ocy denq3
sui detrimento. Monachus. Suades salubrit
pacīam in zeli moderacōne suscipiendā vn̄ ɔsurgit
cōsolatoria quies multa. p̄serti hys q̄s susceptū nō
ligat officiū. Addēs vellē aliqua sup eadem pacīe
v̄tute. et in p̄mis cur dictū ē. pacīa aūt opus pfcm̄
h3. Volucer. Scis pfectionē hoīs in d̄i dilcōe su
p oīa et p̄p se ɔstitui. iō finis leg̃ dilcīo. Porro quis
nesciat verā dilcōnē nō in psperis s̄ adūsis inspici
Adūsitas nēpe sola pbatrix ē si q̄s in psperitate
verus amator sit. venit ad te d̄s cū auro cū argēto
cū sanitate cū honorificēcia cū quiete a tēptacōib3
intus et foris: recipis eū. laudas. grās agis. dubi
um michi est si munera dei non deum diligis. Ita
q3 qui deum vel amat vel in eo sperat pro commodo
temporali. tolle commodum desperabit et oderit.

Venit d̄s incomitatus hijs omnibus ꝫ cū pauperie
egritudine tribulacione · si ꝑstas in amore si in gra
ciarū actione · modo opus amicicie ꝑfectū ostendis
ad deū quādo nec dolore nec inopia pressus disced̄
ab eius amore Neqꝫ em̄ dolere viciū est ꝫ ꝓpter do
lorem nichil viciosum cōmittere laus est egregia ·
Sūt apud ph̄iam vere splendideqꝫ suasiones ad
patienciā · Hec vult animū reddere sui compotē li-
berūqꝫ · vicia reprobat laudatqꝫ v̄tutes · ostendit
omne peccatū facienti penā esse · omnis aūt virtus
magnū sui p̄miū est · Addit malos esse impotentes
nec adipisci qd̄ cupiūt · boni vero desideriorū suorū
quibꝫ sūmū appetunt bonū compotes sūt · nā ꝑtici
pacōe diuinitatis dij fiunt · Docet rursus omnem
fortunā bonā esse · et ꝙ sepe plus adūsa q̄ ꝓspera
prosint · Deniqꝫ nulla p̄t in istis inferioribus muta
bilibus et caducis bonis atqꝫ fortuitis inueniri vel
hauriri felicitas que sufficienciam que potenciam
que reuerenciam celebritatem leticiam stabiliter
veras donet · Speciosa quidem sunt ista ait boeci
us ad philosophiam · tū tantū cum audiuntur ob-
lectant · sed miseris malorum altior sensus est ·
Ostendenda fuit ꝑ theologiā altior felicitas quā
petere · et infelicitas oīno pessima quā refugē debe
remꝰ in cuius respcū p̄ntem mortē nō esse timendā
astrueret Nolite ait timē eos q̄ corpus occidūt sed
eū qui p̄t aīam et corpus mittē in gehennā ignis ·

Cum em̄ triplex sit malorꝫ pena quedā cōtracta q̄
dā inflicta quedā ꝑmissa. Primā plurimi nichilipē
dūt nec adūtūt. quā ph̄ia tn̄ recte ꝓbat magnā es
se qꝛ ꝑuat animā magno v̄tutis bono. tollens ab
ea modū spēm et ordinē. Inflicta pena. qꝛ sensum
doloris infert plus extimescit̄ et fugit̄. Terciā ut
ꝑmā nō attēdūt peccatores dū in penā ꝑorꝫ pecca
torū ꝑmittūt̄ iusto dei iudicio ad alia et alia cre-
bro labi. Theologia vero cristianorꝫ ph̄ie doctnas
si rcē si vere sūt si salutares approbat vtēs eis iu-
re suo et catholicas reddēs. si tenebrosiores sūt il-
luminat. si noxijs erroribꝰ mixte sūt separat pre
ciosū a vili. illud retinēs aliud exterminās qm̄
nichil inq̄natū nichil sordidū nichil falsū vel noxiū
sicū intrat. non sistit in cōsid̄acōe sola mutabilita
tis verū infra labenciū. in variabilitate sortis huā
ne in imꝑfectione fallaci eorꝫ oim̄ que mūdus īferi
or ostētat q̄ sūt diuicie opes dignitates regna glo
ria voluptates. q̄ frequenciꝰ recidūt in cōtraria.
Erigit se cōfestim alcius respiciens verā bt̄itudīs
formam nō simulachrū quoddam vel ydolum bea
titudinis quale stoyci ponere visi sunt in honesto
quod suiipsius ꝑmiū est: ꝓ cuius obseruacione
mors voluntaria eciam ꝓpria manu sicut egit ca-
tho sc d̄m eos queri potest. quā esse viam breuem
et expeditam sed mendacit̄ dixit̄ ad libtatē. Si-
leo de porcinis voluptibꝰ epicuri. Sꝫ nez ꝑmi boī

sola cōtēplacio qualē locutus est aristotiles bti̅tu-
do dici potest: sublimiorem et eternam dat theolo
gia. in cuius aspectu monstrat momentaneum et
breue hoc tribulacionis sup̄ modū imensū glorie
pond⁹ opari in nobis cōtemplantib⁹ nō ea que vi
dētur. sz que nō videtur: oñdit ex adūso miseriam
inestimabilem fine carituram qualē ñllus phanaū
cōcepisse visus ē. Quid aūt g̅uitatis hr̄e cēsebit̄
pena temp̄alis q̄ntalibet et̄ne vite ⁊ morti collata
min⁹ certe q̄ ict⁹ leuis virge ad suppliciū capita
le vitādū et regnū ɔsequendū. Ecce p̄ponat̄ v-
trūqz pueculo. q̄ratur q̄d eliget e duob⁹ mortē pa
ti vel virgam. nō dubiū q̄n virgam. orabit eciā
flens si neget̄ ei timens et horrens p̄positū sibi e
diūso vel suspendiū vel incēdiū. Hinc pueros dū
flagellant̄ et clamant ridē solem⁹ tenētes puto il
lam sapientis sentēciā. virga eū cedis et animā
eius ab inferno liberabis. nos vero grandiusculi
pueri gemim⁹ excandescim⁹ m̄murām⁹ ad modicū
dei flagellū. illudqz p̄ ipaciēciā rūpim⁹ ut possu⁹
q̄si nō ab inferno similiter lib̄are nos q̄rat pater
nr̄ deus. Tribularis q̄d putas tibi theologia suasu
ra sit. Serui deo. scōsqz suos ⁊ scās honora. p̄spe
raberis ī seculo deliciis diuiciis pace glā frueris
ad votū. sic videlicz docebit sapiēs. fili accedens ad
seruitutē dei p̄para aiāz tuā ad tēptacōez. sic apl̄s
oīs q̄ pie volūt viuere in xp̄o persecucōez pacient̄

sic cristus dicens · in me pacem in mundo pressurā
habebitis: sic sc̄i scēq; omnes exemplo monstraue
rūt · Exspectādū nō ita est p̄parand⁹ anim⁹ ad tri
bulacionē: que nobis vtiq; talis fiet q̄lis anim⁹ e
rit vtētis demeruim⁹ millesies mortē et iferni mor
tē · eruet nos si volum⁹ tribulacio · si nolum⁹ puni
et nos bis in idipsū · Itaq; omnino ipossibile est
nō flagellari vel hic ad penitēciā vel in futuro exter
minacōnē · Respiciam⁹ semp ad dn̄m flagellantē
ad prēm misericordiarū corrigētē · si vere nō vane
nō simulatorie nō velut in sop̄nio xp̄iani dicimur
et sum⁹ · Neq; em̄ venire p̄t aliunde tribulacio · tenz
q̄ppe ligatū leonē ifernalē ne furiat q̄ntū vellet · n̄
ille · s̄ detinēs eū rogand⁹ ē · nō adūsarius q̄uis a-
lius sit hō sit bestia sit ignis sit aqua timēd⁹ ē · ti-
meatur moderās illa deus · et hic oriet magna secu
ritas · nolo dicat hic aliquis · nō tēptabo dominum
adūsus illa q̄ naturalis fert actio · Liberrim⁹ em̄
nature rector ē deus vtens illa p̄ut libet ad salutē
electoꝝ ad cōmoditates se diligenciū q̄les enume-
rate sunt a p̄phis et sanctis diligenter · Erudit p̄
flagella purgat et medetur · doctrinas in scripturis
m̄ltiplicat: qd̄ p̄phete qd̄ boeci⁹ qd̄ cicero cū ceteris
insinuāt · Cōpellit intrare vocatos ad nupcias · la
cerans alterius tunicam · illius crus frangens ·
huic oculū eruens · aliū mancū reddens: sepit vi-
as malas spinis ne q̄s ambulet p̄ eas in interitū

Tribularis et tēptaris. ista cōis ē sors oim̄ viuēci
ū. hō q̄ppe nascit̄ ad laborē. si demeruisti te equo a
nimo id ferre equū est si tibi bn̄ cōscius es gaude.
qr maior te merces manet. Quid p̄terea q̄ absq3
tēptacionib9 n̄llo pacto pn̄s vita ducit̄ q̄ milicia ē
tolera quam habes. qr dū deerit certus esto succedz
altera tibi fortassis aspior. Crede nō eicit hoiēm de
us ab orto voluptatis ut hic nouā sibi cōstitueret
s3 i labore viueret et erūpna. Aufers ais m̄ pacē m̄
glām m̄ dicias m̄ felicitatē. n̄ aufero s3 iuito mrāns
viā qr p p̄ssurā mūdi pax. p ifamiā glā. p iopiā di
uicie. p luctū et miseriā bt̄itudo qd̄ est om̄e bonū
cōpantur. Ad extremū p pn̄ti die et re quā agim9
sol em̄ decliuior silenciū suadz carmē accipe.

¶ Quartū metrū tercij.

Inter coeuos Job vir honestior
Multa refulgens prole beatior
Simplex tremiscens te deus optime
Rectus fidelis criminis inscius
Gentes eoas exuperans nimis
Gazais. et amplo relligō grege
Bobus camelis atq3 laboribus
Aptis asellis. plurima turbaq3
Seruire debens magnifice fuit
Talem flagellis expecijt sathan
Temptare duris nō aliter valet
Vti malignis viribus vspiam

Ni det supm⁹ fas dominus sibi
Laxis habenis hinc furiosior
Tradit ruine protinus omnia
Septena ꝓles dicit bibit ac edit
Tres et sorores obruit hos dom⁹
Conuulsa vēti turbine funditus
Job vero viua rupe manencior
Ferri recocti robore durior
Spes cuius alte fixa petre fuit
Supplex deo mox lumina dirigit
Grates rependens religiosius
Si que dedisti vis pereant ait
Fiat voluntas iure deus tua
Hinc edocemur cūcta per aspera
Ad quem misellos currere conuenit
Quis deprecādus·nā deus vnicus
Sontes repurgat trux tribulacio
Ac innocentes roborat et ꝓbat
Cuiusq; dicat mens bene subdita
Que cōmodasti si repetis pater
Gratus libenter restituo cape
Vis ꝑ latrones ense vel ignibus
Auferre linquo·graci⁹ accipis
Sic forte q̄ si pauperibus darem
Si te vocantem nō satis audio
Compelle vestes dilacerans trahe
Demū ꝓut vis dūmodo sim tuus